Treća naklada

Uspomenke

djeci

naše mile domovine

Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

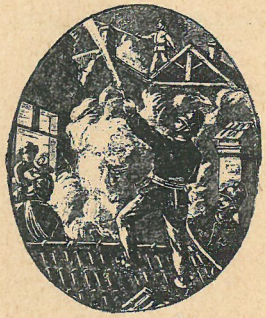

ZAGREB, 1.895.

Nakladom uredništva „Vatrogasca".

Tiskom J. Kralja.

Posvećuje

VJENCESLAV MAYER

otac i vatrogasac

Zagreb, o Uskrsu 1.895.

Kako bi žalosno bilo na svijetu, kad ne bi znao čovjek naložiti vatre. On ne bi imao nikakva jela, ne bi si mogao zimi stan grijati, nit bi se moglo željezo i druge kovine izradjivati; u opće, manjkao bi oganj čovjeku u svakom pogledu.

Oganj je dakle jako koristan ali takodjer pogibeljan, te prouzročuje kraj svoje koristi često i najveće nesreće, osobito kad se neopažen raširi, te ne samo pojedine kuće, već cijela sela i gradove u pepeo obraća. Takove nesreće prouzrokuju najviše djeca, sigrajuća se ognjem ili svijećom.

Dijete moje! budi dakle oprezno i ne moj se sigrati ognjem i svijećom.

Bez osobitog naloga svojih roditeljâ ne uzimlji žigicâ u ruke.

Ne laćaj se nikakve goruće svijeće, ni goruće svjetiljke.

Ne otvaraj vrata od peći ili štednjaka.

Ne idi u blizinu goruće peći, a nipošto k otvorenomu ognju na ognjištu.

Lako se može dogoditi, da se tvoje odijelo užge i ti bi moglo zaglaviti, jer ti se više ne bi mogla pružiti pomoć. — Koliko je hiljada djece već postalo žrtvom plamena, a da li si ti možeš predstaviti, što su unesrećena morala pretrpiti? Znaš, kako strašno boli, ako si samo malo prst opečeš? Što onda, kad je cijelo tijelo posuto strašnim ranama?!

Ne samo tebe, nego tvoju braću i sestre, tvoga otca i majku, tvoje rodjake i više drugih ljudi mogla bi kroz tvoju lakoumnost vatra zahvatiti, te bi nakon dugotrajne strašne, i grozne bolesti morali umrijeti.

Bukne li u kući oganj, koji si ti prouzročilo, uhvati i susjedne kuće, te se širi dalje i to takovom brzinom, da može lako uništiti ne samo tvoju rodnu kuću ili tvoj stan, nego cijele ulice, cijela sela i gradove. Svi ljudi, tvoji rodjaci i znanci, sve bježi da spasi samo život; tvoje lijepo rodno mjesto ostane pako hrpa pepela.

Žitelji bivšeg tvojeg rodnog mjesta ne imaju više kućišta, moraju se seliti sa spasenim blagom, moraju ići u tudje krajeve i tražiti, kuda će skloniti svoju glavu.

Takove grozne posljedice mogu nastati, ako ti svojom lakoumnošću, sigrajuć se ognjem ili svjetlom prouzročiš vatru!

Drago dijete, budi dakle oprezno i čuvaj se ognja!

*

Ne daj se zavesti, ako te i zla djeca pozivlju, da se sigrate vatrom. Opomeni je, da tako ne čine i odalji se od njih, te se sjeti: „Ne uvedi me. Bože, u napast, nego oslobodi me od svakog zla!“

Pomisli, kakvu bi žalost svojim roditeljima prouzročilo, svojom neposlušnošću.

Pomisli i kakvu bi veliku štetu nanijela tvoja lakoumna krivnja.

Ne misli, da si ikada samo i da te nitko ne vidi. Sjeti se na Boga, koji gleda na tebe i tvoje čine, jer znaš, da se pred njim sakriti ne možeš i da ništa bez njegova znanja učiniti ne možeš.

Ako bi ti i za rukom pošlo, da iz goruće kuće umakneš i da spasiš život svoj, da li ćeš imati ipak u svojem životu ikada mira, — kad tvojom krivnjom, drugi nevini ljudi gube život, kuće, pokućtvo, blago, u kratko sav imetak?

Ne će li te uvijek savjest gristi i zločincem smatrati?

Zar ne ćeš jednom pred najviši sud božji kao ubojica i palikuća pristupiti? Što te tuj onda čeka?

Dijete, budi dakle oprezno i čuvaj se ognja!

*

Da vjeruješ mojim iskrenim riječima, navesti ću ti nekoliko istinitih, ali žalosnih primjera.

Čitaj pozorno!

Dva brata, Mirko i Slavko, ostali su sami kod kuće, da čuvaju svog trogodišnjeg brata Franju. Majka im je zabranila, da uzimlju žigica. Oba, ne obziruć se na majčine zapovjedi, otvore škrinjicu, gdje su bile smještene žigice i počmu se žigicama sigrati. Na nesreću upali se košulja brata Franje, te počme gorjeti, a za koj tren opeče ga plamen tako, da je uslijed groznih rana umro. Mirko i Slavko pobjegli su od straha, ali su je uhvatili i kaznili. — Kad je bio mali Franjo pokopan, plakala su obojica od žalosti, ne videć više svoga brata; ali gorke suze, nijesu oživjele malog brata. — Što su bili Mirko i Slavko? Ubojice svoga brata.

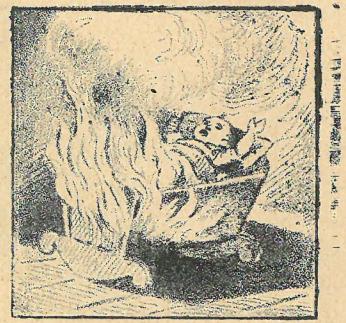

U Zečevcu upalila su zla djeca kuću za vrijeme, kad su roditelji za poslom bili, da zasluže svoj svagdanji krušac. Kuća je sasvim izgorjela. Izgorjela je i jednogodišnja kćerka, koja se je u koljevci nalazila. Jedan starijih dječaka nastradao je tako, da je nakon nekoliko dana umro u strašnoj bolesti. Ubogi roditelji izgubili su tako djecu i imetak.

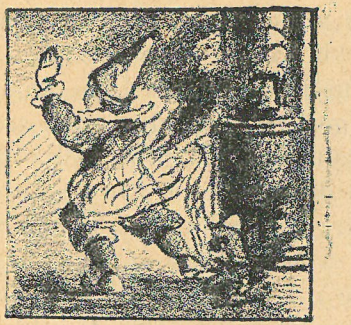

U gradu K. prima kao se je u lakom odijelu, kao krabulja obućen, 6-godišnji dječarac tako blizu gorućoj peći, da mu se odijelo upalilo i on zadobio takovih rana, da je nakon pô sata umro. Kad su se odsutni roditelji povratili, nijesu ga već živa našli.

Kako li je bilo nesretnim roditeljima?

Dva zločesta, brata Živko i Stjepko, nijesu se znali drugačije sigrati, već su uzimali živi ugljen iz peći i bacali ga na svoju sestru, petgodišnju Emicu. Nesretnoj Emici počelo je odijelo gorjeti, a za malo i ona sama. Nakon nekoliko sati umrla je mala Ema u strašnim mukama. — Ubojice svoje sestre pobjegli su u šumu, bojeći se zaslužene kazne. Konačno ih glad dotjerao kući. — Kako su ih u kući primili, lako si je misliti. — Ubojice nijesu imali nikakvog mira, te im je uvijek grozan prizor pred očima lebdio, kako se uboga sestra u bolesti muči i kako teško umire.

U Pitsburgu igrala se djeca u večer žigicama u jednoj sobi, u kojoj nije nitko spavao. Stan se nalazio u drugom katu. Djeca su bacala ogorjele žigice na mjesto, gdje su bile nakupljene različite krpe, koje se upalile i polako počele gorjeti, a da nije nitko za to znao. — Bilo je dva sata u noći, kad je noćobdija opazio u toj kući vatru u drugom katu. On počme vikati, da spavajuće stanare probudi i brzo uzbuni vatrogasce. Kako već biva u noćno doba za vrijeme vatre, da se ljudi prestraše i ne znaju, što da rade, tako je bilo i ovdje. Majka je uzela jedno djete, te pobjegla na polje, dočim je otac, misleći, da je majka spasila sve troje djece, odnio neke dragocjenosti iz goruće kuće. Kad je opazio, da je samo jedno dijete, spašeno, odmah se povrati u goruću kuću, da spasi ostalo dvoje, još spavajuće djece. Ocu je pošlo za rukom, da dodje u sobu, gdje se djeca nalazila — i uzme oboje, pa pohrli van preko stuba — ali uzalud. Vatra se je tako raširila, da su i stube počele gorjeti, a time je bio izlaz jadnom ocu i njegovoj djeci zapriječen. Vrati se on u sobu, te sa prozora moli za pomoć. Vidi majka žalostan položaj svoga supruga i djece, stavi svoje

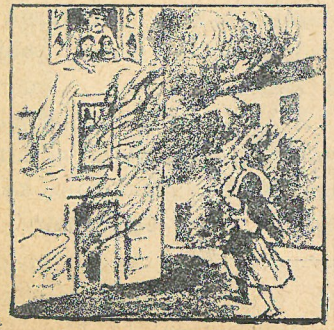

dijete na tlo, te će u goruću kuću, da pomože nesretnicima. Ali i ona bi bila zaglavila, da ju nijesu uprav nadošli vatrogasci spasili. Jedan srčani vatrogasac, otac šestero djece, koj je htio ono troje spasiti, postao je žrtvom svog zvanja, jer je u vatri poginuo, kao što i otac i njegovo dvoje djece. — Tako su poginule četiri osobe uslijed lakoumne igre. — Kakvu žalost morale su pretrpiti zaostale dvije sinje udovice i njihova siročad!

U Beču ostavila je majka troje djece od 3, 5 i 9 godina, te im naloži, da imadu biti dobra, a kad se za pô sata sa trga povrati, da će im nešto lijepoga donijeti. Najstariji je dječak odmah, čim je majka otišla, pobjegao na polje medju sigrajuće se dječake. Medju tim približi se najmladje dijete k peći, otvori vrata, te se počme sigrati ognjem. Na nesreću pade mu komadić gorućega drva na odijelo, koje počme odmah gorjeti. Upravo u najvećoj pogibelji otvori majka vrata i vidi grozan prizor. — Ona poče odmah gasiti goruće odijelo svoga djeteta, neglededeć na vlastitu pogibelj. — Jadna majka u ovom trenutku nije opa-

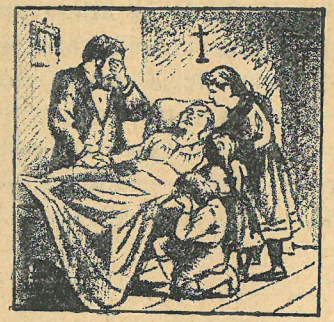

zila, da je njezina kosa počela gorjeti, i to tako, da si je svu glavu opalila. Nesretna majka žalosno se rastala sa svojim mužem i djecom, te je nakon četiri sata u groznim mukama ispustila dušu. — Budi, dijete moje, dobrim čuvarom svoje mladje braće i sestara. !

U Zadru je neki strojar na jednom parobrodu otišao na pazar, da kupi obične dnevne potrepštine, te ostavi doma troje djece; dvoje malih i djevojčicu Anku u dobi od osam godinâ. Djeca su ostala u sobi, koja je bila odmah uz kuhinju, primaknu se kaminu te uzmu čeprkati po vatri tako dugo, dok je vatra zahvatila Ankine ruke. Djevojčica zastrašena pade onesviješćena na tlo, a vatra se po njoj raširi, te je ispeče, da je jadnica na mjestu ostala mrtva. Lakše je pomisliti, nego li izreći, kako je bilo materi i susjedima, kad su u kuhinji vidjeli tijelo, većim dijelom u ugljen pretvoreno.

Bilo je 8 sati u večer, kad je susjed Miša, stanujući u gradu K., čuo strašan krik djeteta. Miša dotrči

u sobu i vidi u plamenu osamgodišnju djevojčicu Olgu. On pokrije dijete gunjem i uguši vatru, ali sirota se je tako opekla, da se je u pomoć priskočivši liječnik dvojbeno izrazio, hoće li se oporaviti. Kako se je to dogodilo? Olga se sigrala sa svjetiljkom, koja je pala na tlo, te se petrolej razlio i počeo gorjeti. Sva sreća, da je bila brza pomoć, inače bi i kuća bila izgorjela. — Nemoj se dakle sigrati sa svijetiljkom!

U Tridentu opekla se je sedamgodišnja kćerka jednog činovnika tako, da se je siroti cijela koža sa tijela lupila. A na kakav način? Mala Julka, tako se zvala uboga, prihvatila je vruće gladčalo u odsutnosti sluškinje, koja se je sa gladčanjem rublja bavila. Goreći drveni ugljen pade joj iz gladčala na odijelo, i upali je.

U jednom selu čuo se je strašan krik od blaga. Susjedi bježe, da vide, što je tomu uzrok. Al kako se prestrašili, kad su došli na mjesto. U štali je bilo 20 komada blaga lancima privezano; buknula je vatra. Blago, ćuteć pogibelj, zvalo je svojom vikom za pomoć. Na sreću pošlo je za rukom požrtvovnim gasio-

ima, da spase 18 komada blaga, dočim su 2 komada izgorjela kao i štala. Ostale kuće spasili su vatrogasci. Taj požar prouzročio je devetgodišnji dječak, koji je u štali načinio oganj, da istjera muhe. — Nije li to drago dijete velika lakoumnost?!

Dne 31. siječnja g. 1.884. u 9 sati na večer naglasi trublja vatru u Stadelu. Unatoč požrtvovnom radu vatrogasaca izgorjele su 4 kuće sa ostalim gospodarskim zgradama. Štete je bilo oko 50 tisuća kruna. Palikuća bio je trinaestgodišnji Šimo, koji je iz osvete upalio slamu na tavanu. — Šimu su odsudili na 5 godina tamnice. — Kad je Šima nakon 5 godina otpušten iz tamnice, salijetavalo ga svakom prigodom muško i žensko, dovikujući mu iz bliza i iz daleka: Hej, palikućo! — Kuda ćeš, jadni palikućo?!

Sigurno ćeš mi priznati, drago dijete, da je Šimo kao palikuća izgubljen na svijetu i da nije vrijedan prebivati medju ljudima.

* * *

Ima još i više takovih primjera, ali mislim, da ćeš već iz ovih vidjeti, da te dobro savjetujem, ako ti reknem: *Dijete, čuvaj se ognja i svijeće!*

DODATAK.

Drago dijete! Pripovijedao sam ti eto, kako mogu požari postati lakoumnošću zle djece, ali dogadjaju se takodjer požari, a da nitko kriv nije; tako od samoupale, od munje i dr. U takovom slučaju sjeti svoje mile roditelje, da svoj imetak osiguraju kod „Croatiae“, ovog prvoga i jedinoga hrvatskoga društva, koja će im u slučaju požara pomoći, da si opet sagrade kuću, u kojoj mogu mirno stanovati i oprezni biti jer:

„Vatra je dobar sluga, al zao gospodar!„